

Sygn. akt I ACa 624/12

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 24 października 2012 r.

Sąd Apelacyjny w Katowicach I Wydział Cywilny

w składzie:

Przewodniczący :	SSA Zofia Kawińska-Szwed (spr.)
Sędziowie :	SA Mieczysław Brzdąk SO del. Tomasz Ślęzak
Protokolant :	Anna Wieczorek

po rozpoznaniu w dniu 24 października 2012 r. w Katowicach

na rozprawie

sprawy z powództwa (...) Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w (...)

w R.

przeciwko M. K., A. D., A. K. i J. D.

o zapłatę i uznanie czynności prawnej za bezskuteczną

na skutek apelacji powódki

od wyroku Sądu Okręgowego w Katowicach

z dnia 2 maja 2012 r., sygn. akt I C 781/11

1) oddala apelację;

2) zasądza od powódki na rzecz pozwanych M. K., A. D. i A. K. 5400 (pięć tysięcy czterysta) złotych tytułem kosztów postępowania apelacyjnego.

Sygn. akt I ACa 624/12

UZASADNIENIE

Powódka wniosła o zasądzenie od pozwanego M. K. kwoty 182.999,80 zł z odsetkami od 29 grudnia 2010 roku, uznanie za bezskuteczną w stosunku do powódki umowy darowizny zawartej 2 września 2011 roku pomiędzy M. K. a A. K. dla zaspokojenia roszczenia o zapłatę kwoty 182.999,80 zł, ponadto o zasądzenie od M. K. i A. K. solidarnie kwoty 511.613,52 zł z odsetkami od 29 grudnia 2010 roku oraz o zasądzenie od A. D. i J. D. solidarnie kwoty 91.999,90 zł z ustawowymi odsetkami od 29 grudnia 2010 roku.

W uzasadnieniu powódka podniosła, że była właścicielką nieruchomości położonej w R.. Położone na tej nieruchomości budynki były uszkodzone wskutek działalności górniczej (...) S.A.

Powódka wystąpiła o naprawienie szkód górniczych. Do usunięcia szkód miało dojść na przełomie 2008 i 2009 roku.

Umową z 2 czerwca 2008 roku powódka sprzedała nieruchomość pozwanym i zawiadomiła (...) S.A. o przeniesieniu roszczenia o naprawę szkód górniczych na kupujących.

Nabywcy nieruchomości wystąpili do (...) o naprawienie szkód i uzyskali dwa korzystne dla siebie wyroki w sprawach o sygnaturach XX Cgg 32/10 i XX Cgg 40/10 Sądu Okręgowego w Katowicach. Powódka domaga się obecnie zasądzenia na swoją rzecz kwot, jakie pozwani otrzymali z tytułu odszkodowań od (...).

Pozwani wzbogacili się kosztem powódki, przywłaszczając sobie należne powódce odszkodowanie.

Żądanie uznania za bezskuteczną umowę darowizny pomiędzy M. K. jest uzasadnione gdyż zawarcie tej umowy spowodowało, że M. K. stał się niewypłacalny. A. K. jest żoną M. K.. Przedmiot darowizny stanowił jedyny majątek darczyńcy.

Pozwani wnieśli o oddalenie powództwa i zasądzenie kosztów postępowania.

Przyznali, że nabyli od powódki opisaną w pozwie nieruchomość i uzyskali korzystne dla siebie wyroki w sprawach XX Cgg 32/10 i XX Cgg 40/10.

Zarzucili, że uzyskane przez nich odszkodowanie za szkody górnicze, które powstały na nieruchomości jest im należne i nie jest bezpodstawne.

Na rozprawie dnia 2 maja 2012 roku likwidator powodowej spółki – (...) – wyjaśnił, że szkody górnicze wystąpiły w 2007 roku i nie powiększyły się. Przed sprzedażą nieruchomości powódka nie usuwała tych szkód. Żadne prace remontowe nie były wykonywane. Cena sprzedaży nieruchomości była ustalona w taki sposób, że uwzględniono to, że obiekty są zniszczone. Szkody górnicze były uwzględnione przy wycenie nieruchomości w związku z jej sprzedażą.

Zaskarżonym wyrokiem Sąd Okręgowy powództwo oddalił i orzekł o kosztach procesu.

Powództwo uznał Sąd za bezzasadne, gdyż nie ma podstawy prawnej pozwalającej na jego uwzględnienie.

Przepisy o bezpodstawnym wzbogaceniu, w tym o świadczeniu nienależnym nie pozwalają także na uwzględnienie powództwa.

Powodowie uzyskali odszkodowanie w oparciu o wyroki, które zapadły w sprawach o naprawienie szkód górniczych i są podstawą otrzymanych przez pozwanych świadczeń. Nie można zatem przyjąć ani bezpodstawności wzbogacenia, ani nienależności świadczenia, o których mowa w tytule piątym księgi trzeciej kodeksu cywilnego.

Ponadto nie ma żadnych podstaw do przyjęcia, że pozwani uzyskali jakąkolwiek korzyść majątkową kosztem powódki. Cena sprzedaży nieruchomości uwzględniała bowiem stan techniczny budynków dotkniętych uszkodzeniami górniczymi.

Wyrok zaskarżyła apelacją powódka, która zarzuciła naruszenie art. 405 kc przez nieuprawnione przyjęcie, że pozwani nie wzbogacili się bezpodstawnie kosztem powódki, podczas gdy z bezspornych ustaleń faktycznych Sądu I instancji wynika, że nastąpiło bezpodstawne wzbogacenie i domaga się zmiany wyroku przez uwzględnienie powództwa oraz zasądzenie od pozwanych kosztów procesu za obie instancje według norm przepisanych.

Sąd Apelacyjny ustalił i zważył, co następuje:

Aktem notarialnym z 2 czerwca 2008 r. zawartym przed notariuszem K. S. rep. A Nr (...) w Kancelarii Notarialnej w R., działający imieniem (...) Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w R., prezes zarządu T. B. zawarł umowę

sprzedaży nieruchomości opisanych w § (...) umowy z pozwanymi za łączną kwotę 2.700.000 zł. W umowie strony nie wskazały w opisie przedmiotu sprzedaży zakresu szkód górniczych i nie wypowiedziały się co do uprawnienia nabywcy do ewentualnego dochodzenia ich naprawy. Poza sporem pozostaje, że o naprawienie szkód strona powodowa wystąpiła do (...) Oddział KWK (...) i pismem z 26 marca 2008 roku (...) wskazała jako termin naprawienia szkód górniczych przełom 2008 i 2009 roku. W określonym terminie szkody nie zostały naprawione. Pozwani po nabyciu nieruchomości wystąpili do (...) o naprawienie szkód. Powódka pismem z 23 września 2009 roku, w odpowiedzi na pismo (...) z 17 września 2008 r. poinformowała, że nieruchomość wraz z budynkami przy ulicy (...) w R. sprzedała pozwanym, którzy są uprawnieni do otrzymania odszkodowania z tytułu szkód wyrządzonych ruchem zakładu górniczego.

Pozwany M. K. umową darowizny z 2 września 2011 roku darował swój udział w spornej nieruchomości, wynoszący 1/2 części, żonie, pozwanej A. K. (k. 24 – 30).

Wyrokiem Sądu Okręgowego w Katowicach z 29 września 2010 roku w sprawie XXD Cgg 32/10 zasądzono tytułem odszkodowań na rzecz pozwanego M. K. kwotę 182.999,80 zł, M. i A. Z. 91.499,90 zł oraz J. i A. D. 91.499,90 zł.

Na rzecz A. i M. K. wyrokiem z 29 grudnia 2010 r. sygn. akt XX Cgg 40/10 zasądzono nadto odszkodowanie za szkody w nieruchomości przy ulicy (...) w R. w kwocie 511.613,52 zł. Powódka domaga się zasądzenia kwot z wyżej wymienionych wyroków na swoją rzecz wywodząc zaistnienie bezpodstawnego wzbogacenia pozwanych kosztem powódki.

Ustalenia faktyczne nie są między stronami sporne.

W tak ustalonym stanie faktycznym, rozstrzygnięcie Sądu Okręgowego uznać należy za prawidłowe zarówno co do oceny podstawy materialno prawnej wskazanej przez powódkę, jak i jej odniesienia do niespornego stanu faktycznego.

Przesłanką roszczenia z tytułu bezpodstawnego wzbogacenia jest uzyskanie korzyści majątkowej kosztem innej osoby bez podstawy prawnej. Innymi słowy nikt nie może wzbogacić się kosztem drugiej osoby bez należytego usprawiedliwienia prawnego.

Niewątpliwie jest, że do majątku pozwanych weszła korzyść majątkowa z tytułu wypłaty odszkodowania za szkody górnicze powstałe w nieruchomości przed jej sprzedażą. Pozostaje do rozważenia, czy przejście wartości w postaci odszkodowań do majątku pozwanych a nie powódki było wynikiem zdarzenia nie mającego usprawiedliwienia prawnego.

Wstępnie należy podnieść okoliczność, że strony w akcie sprzedaży nieruchomości nie wykluczyły przejścia uprawnienia nabywców nieruchomości do domagania się, od sprawcy szkód w nabytym mieniu, odszkodowań. Przeciwnie powódka potwierdziła przejście uprawnienia wraz z nabyciem nieruchomości w piśmie powódki z 23 września 2009 r. Doszło zatem do skutecznego przejścia uprawnienia do dochodzenia roszczenia. W tej sytuacji zarzut, że między stronami nie zawarto umowy przelewu nie może odnieść skutku. Pismo powódki z 23 września 2009 r. w sposób dostateczny wyjaśnia wolę stron w zakresie skutków zawartej umowy sprzedaży nieruchomości, czego nie niweczy brak umowy przelewu. W judykaturze ugruntowane zostało stanowisko, że tytułem prawnym, a więc usprawiedliwieniem prawnym, które wyklucza zaistnienie bezpodstawnego wzbogacenia jest przepis ustawy, orzeczenie sądu, decyzja administracyjna, czynność prawna, czy też jednostronna czynność przysparzająca.

Pozwani uzyskali na swoją rzecz odszkodowania wyrokami sądowymi, które są prawomocne i nie zostały wzruszone.

Podnoszone w apelacji okoliczności, że strony nie są objęte w myśl art. 365 kpc tzw. rozszerzoną prawomocnością nie zwalnia Sądu rozstrzygającego niniejszą sprawę, w myśl tego przepisu, z obowiązku liczenia się z wydanymi orzeczeniami wyżej wskazanymi.

Zatem w niniejszej sprawie obowiązkiem Sądu Okręgowego było uwzględnienie faktu wydania orzeczenia. W konsekwencji w okolicznościach sprawy brak jest po stronie pozwanej przesłanek do przypisania jej bezpodstawności wzbogacenia w rozumieniu art. 405 kc.

Dalszą konsekwencją jest także brak podstawy faktycznej do uwzględnienia żądania uznania umowy darowizny między małżonkami K. za bezskuteczną w stosunku do powódki.

Z tych względów Sąd Apelacyjny na mocy art. 385 kpc orzekł jak w sentencji.

Rozstrzygnięcie o kosztach uzasadnia art. 98 kpc w zw. z art. 108 § 1 kpc.